

Pradžia>Kreipimasis į teismą>Kur ir kaip>Kurios šalies įstatymai taikomi? Kurios šalies įstatymai taikomi?

Estija

1 Teisės šaltiniai

1.1 Nacionalinė teisė

Taikytinos teisės klausimais daugiausia reglamentuoti **Tarptautinės privatinės teisės įstatymu** (toliau – TPTI).

Prieš įsigaliojant TPTI (2002 m. liepos 1 d.) taikytina teisė buvo reglamentuojama Civilinio kodekso įstatymo Bendrojoje dalyje; dabar beveik visais atvejais pagal Prievolių teisės įstatymo 24 straipsnį, Civilinio kodekso įstatymo Bendrąją dalį ir TPTI įgyvendinimo įstatymą vietoj to taikomas TPTI.

Be to, būtina atsižvelgti į iš taikytinos ES teisės kylančių taisyklių viršenybę nacionalinės teisės atžvilgiu, ir į Estijos Respublikos Konstitucijos 123 straipsnio kylančią principą, pagal kurį, jei Estijos įstatymai ar kiti teisės aktai prieštarauja Estijos parlamento ratifikuotai tarptautinei sutarčiai, taikomos tarptautinės sutarties nuostatos. Estija taip pat yra pasirašiusi keturis susitarimus dėl teisinės pagalbos su Rusija, Ukraina, Lenkija, Latvija ir Lietuva, kuriais taip pat reglamentuoti taikytinos teisės klausimai.

1.2 Daugiašalės tarptautinės konvencijos

1961 m. spalio 4 d. Hagoje pasirašyta Hagos konvencija dėl įstatymų, susijusių su testamentinės valios forma, kolizijos; daugiau informacijos

<https://www.riigiteataja.ee/akt/78853>.

1980 m. birželio 19 d. Romoje pasirašyta konvencija dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės; daugiau informacijos

<https://www.riigiteataja.ee/akt/1026913>.

1996 m. spalio 19 d. Hagoje pasirašyta konvencija dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, pripažinimo, vykdymo ir bendradarbiavimo tėvų pareigų ir vaikų apsaugos priemonių srityje; daugiau informacijos <https://www.riigiteataja.ee/akt/214112011002>.

2007 m. lapkričio 23 d. Hagoje pasirašytas Protokolas dėl išlaikymo prievolėms taikytinos teisės. Daugiau informacijos

https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:f30b46bd-fcdd-4b33-8b08-5b06e4a09b88.0022.02/DOC_2&format=PDF.

1.3 Pagrindinės dvišalės konvencijos

1992 m. lapkričio 11 d. Taline pasirašytas Estijos Respublikos, Latvijos Respublikos ir Lietuvos Respublikos susitarimas dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių. Daugiau informacijos pateikiama [Riigi Teataja](#).

1993 m. sausio 26 d. Maskvoje pasirašytas Estijos Respublikos ir Rusijos Federacijos susitarimas dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, šeimos ir baudžiamosiose bylose; daugiau informacijos pateikiama [Riigi Teataja](#).

1995 m. vasario 15 d. Kijeve pasirašytas Estijos Respublikos ir Ukrainos susitarimas dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse ir baudžiamosiose bylose; daugiau informacijos pateikiama [Riigi Teataja](#).

1998 m. lapkričio 27 d. Taline pasirašytas Estijos Respublikos ir Lenkijos Respublikos susitarimas dėl teisinės pagalbos ir teisinių santykių civilinėse, darbo ir baudžiamosiose bylose; daugiau informacijos pateikiama [Riigi Teataja](#).

Europos Sąjungos reglamentai

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinėms prievolėms taikytinos teisės (reglamentas „Roma II“) (OL L 199, 2007 7 31, p. 40–49);

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės (reglamentas „Roma I“) (OL L 177, 2008 7 4, p. 6–16);

Tarybos reglamentas (EB) Nr. 4/2009 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų pripažinimo ir vykdymo bei bendradarbiavimo išlaikymo prievolių srityje (OL L 7, 2009 1 10, p. 1–79);

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 650/2012 dėl jurisdikcijos, taikytinos teisės, teismo sprendimų paveldėjimo klausimais pripažinimo ir vykdymo bei autentiškų dokumentų paveldėjimo klausimais priėmimo ir vykdymo bei dėl Europos paveldėjimo pažymėjimo sukūrimo (OL L 201, 2012 7 27, p. 107–134);

Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1259/2010, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas santuokos nutraukimui ir gyvenimui skyrium taikytinos teisės srityje (OL L 343, 2010 12 29, p. 10–16);

Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2015/848 dėl nemokumo bylų (OL L 141, 2015 6 5, p. 19–72).

2 Kolizinių normų taikymas

2.1 Teisėjo pareiga savo iniciatyva taikyti kolizines normas

Jeigu pagal įstatymą, tarptautinį susitarimą ar sandorį reikalaujama taikyti užsienio teisę, teismai ją taikys, neatsižvelgdami į tai, ar ją taikyti prašoma. T. y. teismų pareiga taikyti užsienio teisę nepriklauso nuo to, ar šalis to prašė (TPTI 2 straipsnio 1 dalis).

Kai kuriose civilinėse bylose, jeigu šalys turėjo teisę susitarti dėl taikytinos teisės pasirinkimo, Estijos teismai taikė Estijos teisę vietoj užsienio teisės, nes šalys numanomai atsisakė savo teisės pasirinkti užsienio teisę.

2.2 Atgaliniai nukreipimai ir nukreipimai į trečiosios valstybės teisę (renvoi)

Jei pagal TPTI reikalaujama taikyti užsienio teisę (transmisija), taikomos atitinkamos valstybės tarptautinės privatinės teisės normos. Jei pagal šias normas reikalaujama taikyti Estijos teisę (remisija), taikomos Estijos materialinės teisės normos (TPTI 6 straipsnio 1 dalis).

Todėl, jei užsienio teisėje daroma nuoroda atgal į Estijos teisę, taikomos Estijos materialinės teisės normos.

2.3 Siejamojo veiksnio pasikeitimas

Daiktinių teisių atsiradimas ar išnykimas nustatomas pagal valstybės, kurioje turtas buvo tuo metu, kai daiktinė teisė atsirado ar išnyko, teisę (TPTI 18 straipsnio 1 dalis). Todėl, jei po daiktinės teisės atsiradimo ar išnykimo turto buvimo vieta pasikeičia, taip pat pasikeičia taikytina teisė. Fizinio asmens pasyviajam ir aktyviajam teisiniui subjektiškumui taikoma jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė (TPTI 12 straipsnio 1 dalis). Todėl, jei pasikeičia asmens nuolatinės gyvenamosios vietos valstybė, taip pat pasikeičia jo aktyviajam ir pasyviajam teisiniui subjektiškumui taikytina teisė. Tačiau įstatyme taip pat numatyta, kad nuolatinės gyvenamosios vietos pasikeitimas neriboja jau įgyto aktyviojo teisinio subjektiškumo (TPTI 12 straipsnio 3 dalis).

2.4 Įprasto kolizinių normų taikymo išimtys

Užsienio teisė netaikoma, jei tai akivaizdžiai prieštarautų esminiems Estijos teisės principams (viešajai tvarkai). Tokiais atvejais taikoma Estijos teisė (TPT] 7 straipsnis).

Tai, ar užsienio teisėje numatyta, ar nenumatyta Estijos teisėje neegzistuojanti teisės norma, tokiais atvejais nėra lemiamą; pagal viešosios tvarkos išlygą Estijos teisė taikoma vietoj užsienio teisės, jei užsienio teisės taikymas aiškiai prieštarautų esminiems Estijos teisės principams.

Sutartinėms prievolėms taikytinuose teisės aktuose taip pat numatyta, kad atitinkamos TPT] skyrusios nuostatos nedaro poveikio tų Estijos teisės nuostatų, kurios taikytinos neatsižvelgiant į sutartims taikytiną teisę, taikymui (TPT] 31 straipsnis). TPT] 32 straipsnio 3 dalyje dar pažymėta, jog tai, kad šalis pasirinko sutarčiai taikyti užsienio teisę, neatsižvelgiant į tai, ar jos taip pat pasirinko užsienio jurisdikciją, jei visos sutarčiai reikšmingos aplinkybės, buvusios pasirinkimo metu, yra susijusios tik su viena valstybe, neturi poveikio tokių šios valstybės teisės normų taikymui ir kad sutartimi nuo jų nukrypti negalima (privalomosios normos).

2.5 Užsienio teisės nustatymas

Nors pagal bendrąjį principą teismai privalo taikyti užsienio teisę tais atvejais, kai to reikalaujama pagal įstatymą, tarptautinį susitarimą ar sandorį, nepaisant to, ar šio taikymo prašoma (TPT] 2 straipsnio 1 dalis), institucijos ir teismai gali prašyti šalių ar valdžios institucijų pagalbos nustatant taikytiną užsienio teisę. Nors šalis gali pateikti teismui dokumentus užsienio teisės turiniui nustatyti, teismai šiais dokumentais vadovautis neprivalo (TPT] 4 straipsnio 2 dalis). Teismai taip pat turi teisę prašyti Estijos Respublikos Teisingumo ministerijos arba Užsienio reikalų ministerijos pagalbos ir pasitelkti ekspertus (TPT] 4 straipsnio 3 dalis).

Civilinio proceso šalis tik privalo įrodyti už Estijos Respublikos ribų galiojančią teisę, tarptautinę teisę ar paprotinę teisę, jei teismas nėra susipažinęs su šia teise pagal Civilinio proceso kodeksą (toliau – CPK) 234 straipsnį. Teismas taip pat gali naudoti kitus informacijos šaltinius ir atlikti kitus veiksmus, siekdamas nustatyti teisės turinį, kaip aprašyta pirmesniame punkte kalbant apie TPT] 4 straipsnį.

Teismo teisė prašyti informacijos siekiant nustatyti taikytinos teisės turinį grindžiama civiliniame procese taikomu rungimosi principu. Šis principas iš esmės išreikštas Civilinio proceso kodeksą 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse, kuriose numatyta, kad bylos nagrinėjamos pagal faktines aplinkybes ir šalių pateiktus prašymus, pagal ieškinį, ir kad šalis turi lygias teises ir galimybes pagrįsti savo reikalavimus ir paneigti arba ginčyti priešingos šalies argumentus. Šitaip šalis gali pasirinkti faktines aplinkybes, kurias ji nurodys, kad pagrįstų savo reikalavimą, ir įrodymus šioms faktinėms aplinkybėms pagrįsti.

Pagal įstatymą taip pat yra leidžiamos išimties, kai taikytina Estijos teisė, jeigu per pagrįstą laikotarpį, nepaisant visų dedamų pastangų, nepavyksta nustatyti užsienio teisės (TPT] 4 straipsnio 4 dalis).

3 Kolizinės normos

3.1 Sutartinės prievolės ir teisiniai veiksmai

Panašiai kaip ir kalbant apie kitus tarptautinės privatinės teisės klausimus, sutartims taikytina teisė Estijoje reglamentuojama TPT], nebent tarptautinės teisės aktuose nustatyta kitaip. Sutarčiai taikytina teisė taip pat gali būti nustatyta remiantis šalių sudarytu susitarimu, o jeigu pagal TPT] šalims nesuteikiama teisė pasirinkti taikytinos teisės, taikytina teisė gali būti nustatyta remiantis taikytina teise, kuri nustatoma pagal nurodytus kriterijus. Kadangi pagal Bankroto įstatymo 3 straipsnio 2 dalį bankroto procedūroms taikomos Civilinio proceso kodeksą nuostatos, nebent Bankroto įstatyme numatyta kitaip, ir pagal Civilinio proceso kodeksą 8 straipsnio 1 dalį bylos teisme nagrinėjamos pagal Estijos civilinio proceso įstatymą, Estijoje atliekamoms bankroto procedūroms taikoma teisė yra Estijos teisė arba šalių susitarimu taikytina teisė, o jeigu tokio susitarimo nėra – tada pagal TPT] numatytus kriterijus nustatyta taikytina teisė.

TPT] nustatyta, kad sutartys turi būti reglamentuojamos pagal valstybės, dėl kurios bylos šalis yra susitarusios, teisę. Šalis gali pasirinkti visai sutarčiai ar jos daliai taikytiną teisę, jei sutartį galima padalyti į dalis (TPT] 32 straipsnio 1 ir 2 dalys). Tačiau galimybė susitarimu pasirinkti taikytiną teisę nėra absoliuti. TPT] 32 straipsnio 3 dalyje nurodyta, jog tai, kad šalis pasirinko sutarčiai taikytiną užsienio teisę, neatsižvelgiant į tai, ar jos taip pat pasirinko užsienio jurisdikciją, jeigu visos teisės pasirinkimo metu sutarčiai svarbios aplinkybės yra susijusios tik su viena valstybe, neturi poveikio tokių valstybės teisės normų, nuo kurių negalima nukrypti sutartimi (privalomosios normos), taikymui.

Jeigu šalis nepasirinko sutarčiai taikytinos teisės, sutarčiai taikoma valstybės, su kuria sutartis yra glaudžiausiai susijusi, teisė. Jeigu sutartį galima padalyti į dalis ir tam tikra sutarties dalis savarankiškai yra glaudžiau susijusi su kita valstybe, šiai daliai gali būti taikoma tos kitos valstybės teisė (TPT] 33 straipsnio 1 dalis).

Daroma prielaida, kad sutartis yra glaudžiausiai susijusi su valstybe, kurioje bylos šalis, kuri turi įvykdyti sutarčiai būdingą prievolę, sutarties sudarymo metu turi nuolatinę gyvenamąją vietą, o jeigu tai yra šios bylos šalies valdymo organas – valstybe, kurioje yra jos buveinė. Jeigu sutartis sudaroma dėl šalies, kuri turi įvykdyti sutarčiai būdingą prievolę, verslo ar profesijos, daroma prielaida, kad sutartis glaudžiausiai susijusi su valstybe, kurioje yra pagrindinė šios šalies verslo vieta. Jeigu pagal sutartį reikalaujama, kad sutarčiai būdinga prievolė būtų įvykdyta kitoje verslo vietoje nei pagrindinė verslo vieta, daroma prielaida, kad sutartis yra glaudžiausiai susijusi su valstybe, kurioje yra ta kita verslo vieta (TPT] 33 straipsnio 2 dalis).

Kalbant apie nekilnojamąjį turtą ir vežimo sutartis, yra numatytos nuostatos, leidžiančios nukrypti nuo bendrosios taisyklės dėl sutarties įvykdymo vietos. Jeigu sutarties dalykas yra teisė į nekilnojamąjį turtą arba teisė naudotis nekilnojamoju turtu, daroma prielaida, kad sutartis yra glaudžiausiai susijusi su valstybe, kurioje yra nekilnojamasis turtas (TPT] 33 straipsnio 4 dalis). Vežimo sutarčių atveju daroma prielaida, kad sutartis yra glaudžiausiai susijusi su valstybe, kurioje sutarties sudarymo metu yra pagrindinė vežėjo verslo vieta, kai išvykimo ar paskirties vieta, o jeigu tai yra prekių vežimo sutartis, pagrindinė siuntėjo verslo vieta arba prekių pakrovimo ar iškrovimo vieta taip pat yra toje pačioje valstybėje (TPT] 33 straipsnio 5 dalis).

Specialiosios taisyklės taikomos vartojimo sutartims (TPT] 34 straipsnis), darbo sutartims (TPT] 35 straipsnis) ir draudimo sutartims (TPT] 40–47 straipsniai). Šių specialiųjų taisyklių paskirtis – užtikrinti vartotojo, darbuotojo ir draudėjo, kaip silpnesniosios sutarties šalies, apsaugą.

Vartojimo sutarčių atveju sutarčiai taikytiną teisę taip pat galima nustatyti susitarimu, tačiau tokiu susitarimu iš vartotojo negalima atimti apsaugos, kuri jam suteikiama pagal jo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės privalomasias normas, jeigu: 1) vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje prieš sudarant sutartį vartotojui buvo pateiktas konkretus pasiūlymas arba reklama, o vartotojas toje šalyje atliko visus veiksmus, reikalingus sutarčiai sudaryti; 2) vartojimo sutarties šalis arba jos atstovas gavo vartotojo užsakymą vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybėje; 3) sutartis yra dėl prekių pardavimo ir vartotojas iš savo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės nuvyko į kitą valstybę ir ten pateikė savo užsakymą, o vartotojo kelione pasirūpino pardavėjas, turėdamas tikslą paskatinti vartotoją sudaryti sutartį. Nesant susitarimo dėl taikytinos teisės, vartojimo sutartys reglamentuojamos pagal vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę.

Darbo sutarties atveju pasirenkama teisė iš darbuotojo negali būti atimama apsauga, suteikiama pagal valstybės, kurios teisė būtų taikoma, jeigu teisė nebūtų pasirinkta, privalomasias normas. Jeigu teisė nėra pasirinkta, darbo sutarčiai taikoma valstybės, kurioje 1) darbuotojas, vykdydamas sutartį, įprastai atlieka savo darbą, net jeigu jis laikinai dirba kitoje valstybėje, 2) yra verslo subjekto, per kurį darbuotojas buvo įdarbintas, verslo vieta, jeigu darbuotojas įprastai neatlieka darbo nė vienoje šalyje, teisė.

Draudimo sutartims taikomos šiek tiek konkretesnės normos. 42–44 straipsniuose nustatytos sąlygos, kuriomis gali būti grindžiami susitarimai dėl taikytinos teisės. Jeigu draudimo sutarties šalis nesutarė dėl minėtų sutarčiai taikytinos teisės ir draudėjo nuolatinės gyvenamoji vieta arba valdymo organas bei draudimo rizika yra tos pačios valstybės teritorijoje, taikoma tos valstybės teisė (TPT] 45 straipsnio 1 dalis). Jeigu šie reikalavimai nėra įvykdyti, taikoma su sutartimi glaudžiausiai susijusios valstybės teisė. Daroma prielaida, kad sutartis yra glaudžiausiai susijusi su valstybe, kurioje yra draudimo rizika (TPT] 45 straipsnio 2 dalis).

3.2 Nesutartinės prievolės

Estijos teisėje, atsižvelgiant į atitinkamos nesutartinės prievolės pobūdį, numatyti įvairūs teisės pasirinkimo pagrindai.

Reikalavimams dėl nepagrįsto praturtėjimo, kylantiems dėl prievolės įvykdymo, taikoma tos valstybės teisė, kuri taikoma esamam ar preziumuojamam teisiniam santykiui, kuriuo remiantis buvo įvykdyta prievolė; reikalavimams dėl nepagrįsto praturtėjimo, kylantiems dėl kito asmens teisės pažeidimo, taikoma pažeidimo padarymo vietos teisė. Kitais atvejais reikalavimams, kylantiems dėl nepagrįsto praturtėjimo, taikoma valstybės, kurioje nepagrįstai praturtėta, teisė (TPTJ 481 straipsnio 1–3 dalys).

Reikalavimams, kylantiems iš *negotiorum gestio*, taikoma valstybės, kurioje *negotiorum gestio* atliko veiksmą, teisė, o reikalavimams, kylantiems iš kito asmens prievolių įvykdymo, taikoma šioms prievolėms taikytina teisė (TPTJ 49 straipsnio 1–2 dalys).

Paprastai reikalavimams, kylantiems iš neteisėto žalos sukėlimo, taikoma valstybės, kurioje atliktas veiksmas ar įvyko įvykis, kuriuo buvo padaryta žala, teisė. Jeigu padariniai kyla ne toje valstybėje, kurioje buvo atliktas veiksmas ar įvyko įvykis, kuriuo buvo padaryta žala, reikalaujama, nukentėjusiosios šalies prašymu taikoma valstybės, kurioje kilo veiksmo ar įvykio padariniai, teisė (TPTJ 50 straipsnio 1–2 dalys). Tačiau apribojimas taikomas kompensacijai, mokėtinai už neteisėtą žalą sukėlimą. Jeigu reikalavimui, kylančiam iš neteisėto žalos sukėlimo, taikoma užsienio teisė, šios Estijoje priteistos kompensacijos suma neturi gerokai viršyti Estijos teisėje už panašią žalą numatytos kompensacijos (TPTJ 52 straipsnis).

Pagal TPTJ šalims taip pat leidžiama susitarti taikyti Estijos teisę įvykus įvykiui ar atlikus veiksmą, iš kurio kyla nesutartinė prievolė. Teisės pasirinkimas neturi įtakos trečiųjų asmenų teisėms (TPTJ 54 straipsnis).

3.3 Asmens statusas ir su civiliniu statusu (vardu ir pavarde, gyvenamąja vieta ir teisinumu bei veiksniumu) susiję aspektai

Pagal Estijos teisę asmenvardžiams netaikomos jokios atskiros taisyklės dėl taikytinos teisės.

Estijos teisė taikoma fizinio asmens nuolatinės gyvenamosios vietos nustatymui (TPTJ 10 straipsnis). Fizinio asmens pilietybė nustatoma pagal valstybės, dėl kurios pilietybės sprendžiama, teisę; jei fizinis asmuo turi kelias pilietybes, taikoma valstybės, su kuria asmuo yra glaudžiausiai susijęs, pilietybė, o jei asmuo yra be pilietybės, asmens pilietybės neįmanoma nustatyti arba tai yra pabėgėlis, vadovaujama ne asmens pilietybės, o nuolatinės gyvenamosios vietos principu (TPTJ 11 straipsnio 1–3 dalys).

Fizinio asmens nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė taikoma jų pasyviams ir aktyviams teisiniams subjektiškumui, tačiau nuolatinės gyvenamosios vietos pasikeitimas neriboja jau įgyto aktyviojo teisinio subjektiškumo (TPTJ 12 straipsnio 1–2 dalys).

Specialiojoje taisyklėje nurodyta, kada asmuo gali remtis neveiksniumu; tačiau ši taisyklė netaikoma sandoriams, kylantiems iš šeimos teisės arba paveldėjimo teisės, taip pat sandoriams dėl kitoje valstybėje esančio nekilnojamojo turto (TPTJ 12 straipsnio 4 dalis). Tačiau pagal bendrąją taisyklę, jei asmuo sudaro sandorį, neturėdamas teisinio subjektiškumo arba jei šio asmens aktyvusis teisinis subjektiškumas yra apribotas pagal jo nuolatinės gyvenamosios vietos teisę, jam neleidžiama remtis neveiksniumu, jei šis asmuo turi aktyvųjį teisinį subjektiškumą pagal sandorio sudarymo vietos valstybės teisę. Bendra taisyklė netaikoma, jei kita šalis žinojo ar turėjo žinoti, kad asmuo neturi aktyviojo teisinio subjektiškumo (TPTJ 12 straipsnio 3 dalis).

3.4 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas, įskaitant įvaikinimą

3.4.1 Tėvų ir vaikų santykių nustatymas

Šeimos teisės santykiams tarp tėvų ir vaikų taikoma vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos teisė (TPTJ 65 straipsnis). Tėvų ir vaikų tarpusavio teises ir pareigas lemia vaiko kilmė, kuri nustatoma įstatymo nustatyta tvarka; vaiko kilmė netaikomos atskiros taisyklės dėl taikytinos teisės.

Vaiko kilmė nustatoma arba ginčijama pagal vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos jo gimimo metu teisę; tačiau ypatingais atvejais vaiko kilmė taip pat gali būti nustatoma arba ginčijama pagal valstybės, kurioje ginčijimo metu nuolat gyveno vienas iš tėvų arba vaikas, teisę (TPTJ 62 straipsnis).

3.4.2 Įvaikinimas

Įvaikinimui taikoma įtėvio arba įmotės nuolatinės gyvenamosios vietos teisė. Sutuoktinių įvaikinimui taikoma teisė, taikytina bendriesiems teisiniams santuokos padariniams įvaikinimo metu (TPTJ 63 straipsnio 1 dalis). Tai reiškia, kad sutuoktinių įvaikinimui iš esmės taikoma sutuoktinių bendros nuolatinės gyvenamosios vietos teisė (TPTJ 57 straipsnio 1 dalis), tačiau TPTJ taip pat nurodyti alternatyvūs teisės pasirinkimo pagrindai tais atvejais, kai sutuoktiniai neturi bendros nuolatinės gyvenamosios vietos (TPTJ 57 straipsnio 2–4 dalys).

Jeigu vaiko įvaikinimui pagal vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos teisę reikalingas vaiko ar kito asmens, turinčio šeiminių ryšių su vaiku, sutikimas, sutikimui taikoma tos valstybės teisė (TPTJ 63 straipsnio 2 dalis).

Jeigu įvaikinimui taikoma užsienio teisė arba jeigu vaikas įvaikinamas pagal užsienio teismo sprendimą, TPTJ atskirai nurodyta, kad toks įvaikinimas Estijoje sukelia tokius pat padarinius kaip ir pagal vaiko įvaikinimo teisę (TPTJ 64 straipsnis). Taip pat reikėtų pabrėžti, kad įvaikinant vaiką, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Estijoje, taip pat turi būti įvykdytos visos kitos Estijos teisėje nustatytos įvaikinimo sąlygos, kaip to reikalaujama pagal vaiko ar sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos teisę (TPTJ 63 straipsnio 3 dalis).

3.5 Santuoka, nesituokusios poros (sugyventiniai), partnerystė, santuokos nutraukimas, gyvenimo skyrium patvirtinimas, išlaikymo prievolės

3.5.1 Santuoka

Bendriesiems teisiniams santuokos padariniams paprastai taikoma sutuoktinių bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė (TPTJ 57 straipsnio 1 dalis), tačiau įstatyme taip pat išvardyti alternatyvūs taikytinos teisės pasirinkimo pagrindai tais atvejais, kai sutuoktiniai neturi bendros nuolatinės gyvenamosios vietos: ta pati pilietybė, paskutinės bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybė, jei vienas iš sutuoktinių vis dar gyvena toje pačioje šalyje, o kitais atvejais – valstybės, su kuria sutuoktiniai kitais atžvilgiais yra glaudžiausiai susiję, teisė (TPTJ 57 straipsnio 2–4 dalys).

Estijoje atliekamai santuokos procedūrai taikoma Estijos teisė. Užsienio valstybėje sudaryta santuoka laikoma galiojančia Estijoje, jei ji sudaryta laikantis santuokos sudarymo vietos valstybės teisėje nustatytos atitinkamos tvarkos ir atitinka esmines santuokos sudarymo sąlygas, nustatytas abiejų sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos valstybių teisėje (TPTJ 55 straipsnio 1–2 dalys).

Paprastai santuokos sudarymo sąlygoms ir kliūtims, taip pat jos padariniams taikoma būsimų sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė (TPTJ 56 straipsnio 1 dalis). Ankstesnė būsimo sutuoktinio santuoka neklaido sudaryti naują santuoką, jei ankstesnė santuoka nutraukta Estijoje priimtu ar pripažintu sprendimu, net jei šis sprendimas neatitinka būsimo sutuoktinio nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisės (TPTJ 56 straipsnio 3 dalis).

Speciali taisyklė taikoma Estijos piliečiams dėl teisės, taikytinos santuokos sudarymo sąlygoms; joje nurodyta, kad jei Estijos pilietis neatitinka santuokos sudarymo sąlygų pagal jo nuolatinės gyvenamosios vietos teisę, taikoma Estijos teisė, jei asmuo atitinka santuokos sudarymo sąlygas pagal Estijos teisę (TPTJ 56 straipsnio 2 dalis).

3.5.2 Nesituokusios poros (sugyventiniai) ir partnerystė

Estijos teisėje nenumatytos teisės normos, taikytinos kohabitacijai ar partnerystei. Nustatant taikytiną teisę, turėtų būti taikomos TPTJ taisyklės, nustatytos panašiausiems teisiniams santykiams. Atsižvelgiant į kohabitacijos ar partnerystės pobūdį, gali būti tinkamos sutartinės prievolės arba šeimos teisės santykiams taikytinos taisyklės.

3.5.3 Santuokos nutraukimas ir gyvenimo skyrium patvirtinimas

Santuokos nutraukimui taikoma teisė, taikytina bendriesiems santuokos sudarymo teisiniams padariniams bylos dėl santuokos nutraukimo iškelimo metu (TPTJ 60 straipsnio 1 dalis ir 57 straipsnis). Tai reiškia, kad santuokos nutraukimui pirmiausia taikoma sutuoktinių bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė (TPTJ 57 straipsnio 1 dalis), tačiau TPTJ taip pat išvardyti alternatyvūs taikytinos teisės pasirinkimo pagrindai tais atvejais, kai sutuoktiniai

neturi bendros nuolatinės gyvenamosios vietos: ta pati pilietybė, paskutinės bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybė, jei vienas iš sutuoktinių vis dar gyvena toje pačioje šalyje, o kitais atvejais – valstybės, su kuria sutuoktiniai kitais atžvilgiais yra glaudžiausiai susiję, teisė (TPTĮ 57 straipsnio 2–4 dalys). Išimties tvarka Estijos teisė gali būti taikoma vietoj užsienio teisės, jei santuokos neleidžiama nutraukti pagal teisę, taikytiną bendriesiems santuokos teisiniams padariniams (TPTĮ 57 straipsnis) arba jei ją leidžiama nutraukti tik labai griežtomis sąlygomis. Ši išimtis taikoma, jei vienas iš sutuoktinių gyvena Estijoje arba turi Estijos pilietybę, arba jei santuokos sudarymo metu gyveno Estijoje arba turėjo Estijos pilietybę (TPTĮ 60 straipsnio 1–2 dalys).

3.5.4 Išlaikymo prievolės

Nėra jokių nacionalinių tarptautinės privatinės teisės normų, taikytinų išlaikymo prievolėms, kylančioms iš šeimos santykių, ir tokiais atvejais pateikiamos nuorodos į atitinkamus tarptautinės teisės aktus.

3.6 Sutuoktinių turto teisinis režimas

Sutuoktiniams leidžiama pasirinkti jų turtinėms teisėms, susijusioms su santuokiniu turtu, taikytiną teisę. Todėl, jei sutuoktiniai pasirenko taikytiną teisę, bus taikoma jų pasirinkta teisė. Tačiau sutuoktiniams neleidžiama pasirinkti bet kurios jų norimos valstybės teisės. Jie gali pasirinkti vieno iš sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės arba vieno iš sutuoktinių pilietybės valstybės teisę. Jei sutuoktinis turi kelias pilietybes, galima pasirinkti bet kurios pilietybės valstybės teisę (TPTĮ 58 straipsnio 1 dalis).

Estijoje taikytinos teisės pasirinkimui taikomi privalomieji oficialūs reikalavimai. Sutuoktinių turtinėms teisėms taikytinos teisės pasirinkimas turi būti patvirtintas notaro. Jei taikytina teisė pasirenkama ne Estijoje, teisės pasirinkimas oficialiai galioja, jei yra laikomasi pasirinktoje teisėje nustatytų oficialių santuokinio turto sutartims taikomų reikalavimų (TPTĮ 58 straipsnio 2 dalis).

Jeigu sutuoktiniai nepasirenko taikytinos teisės, sutuoktinių turtinėms teisėms taikoma santuokos sudarymo metu bendriesiems santuokos sudarymo teisiniams padariniams taikytina teisė (TPTĮ 58 straipsnio 3 dalis ir 57 straipsnis). Bendriesiems santuokos sudarymo teisiniams padariniams pirmiausia taikoma sutuoktinių bendros nuolatinės gyvenamosios vietos teisė (TPTĮ 57 straipsnio 1 dalis), nes kitaip taikoma sutuoktinių bendros pilietybės valstybės teisė, jų paskutinės bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė, jei vienas iš sutuoktinių vis dar gyvena toje valstybėje, o nesant nė vieno iš šių trijų atvejų – valstybės, su kuria sutuoktiniai kitais atžvilgiais yra glaudžiausiai susiję, teisė (TPTĮ 57 straipsnio 2–4 dalys).

3.7 Testamentai ir paveldėjimas

Paveldėjimui taikoma testatoriaus paskutinės nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisė. Asmuo testamente arba paveldėjimo sutartyje gali nurodyti, kad jo palikimui taikoma jo pilietybės valstybės teisė. Toks nurodymas negalioja, jeigu asmuo savo mirties metu nebėra atitinkamos šalies pilietis.

Paveldėjimui taikytina teisė visų pirma nustato: 1) testamentinės valios rūšis ir padarinius; 2) galėjimą paveldėti ir nušalinimą nuo paveldėjimo; 3) palikimo dydį; 4) paveldėtojus ir jų tarpusavio santykius ir 5) atsakomybę už testatoriaus skolas.

Testamentų ir paveldėjimo sutarčių formai taikoma 1961 m. Hagos konvencija dėl įstatymų, susijusių su testamentinės valios forma, kolizijos.

Asmuo savo testamentą gali sudaryti, pakeisti arba atšaukti, jeigu jis pagal savo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę testamento sudarymo, pakeitimo arba atšaukimo metu turi atitinkamą veiksnumą. Jeigu pagal tos šalies teisę asmuo neturi veiksnumo sudaryti testamentą, jis testamentą gali sudaryti, pakeisti arba atšaukti, jeigu jam tokia teisė yra suteikta pagal valstybės, kurios pilietis asmuo buvo testamento sudarymo, pakeitimo arba atšaukimo metu, teisę. Pasikeitus nuolatinėi gyvenamajai vietai ar pilietybei, jau įgytas veiksnumas sudaryti testamentą neapribojimas. Ši nuostata atitinkamai taikoma asmens galėjimui sudaryti, pakeisti arba nutraukti paveldėjimo sutartį.

Paveldėjimo sutartys reglamentuojamos pagal testatoriaus nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę sutarties sudarymo metu arba pagal pilietybės valstybės teisę, jeigu asmuo yra taip nustatęs. Taikytina teisė lemia paveldėjimo sutarties leistinumą, galiojimą, turinį ir privalomumą, taip pat sutarties padarinius pagal paveldėjimo teisę.

Tuo metu, kai sudaromas abipusis testamentas, jis turi atitikti abiejų testatorių nuolatinės gyvenamosios vietos valstybių teisę arba vieno iš sutuoktinių nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, kurią bendrai pasirenka testatoriai.

3.8 Nekilnojamasis turtas

Daiktinės teisės atsiradimas ir išnykimas nustatomas pagal valstybės, kurioje turtas buvo šios teisės atsiradimo ar išnykimo metu, teisę. Yra nustatytas apribojimas – daiktinė teisė neturi būti įgyvendinama nesilaikant esminių turto buvimo vietos teisės principų (TPTĮ 12 straipsnio 2 dalis).

3.9 Bankrotas

Kadangi pagal Bankroto įstatymo 3 straipsnio 2 dalį bankroto procedūroms taikomos Civilinio proceso kodekso nuostatos, nebent Bankroto įstatyme numatyta kitaip, ir, remiantis Civilinio proceso kodekso 8 straipsnio 1 dalimi, bylos teisme nagrinėjamos pagal Estijos civilinio proceso įstatymą, Estijoje atliekamoms bankroto procedūroms taikoma Estijos teisė.

Paskutinis naujinimas: 26/10/2021

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teisminio tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teisminis tinklas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.